

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Р І Ш Е Н Н Я

Про результати проведеного Рахунковою палатою України аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2017-2018 роках Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій за бюджетною програмою «Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру»

Розглянувши за дорученням Голови Верховної Ради України відповідно до статей 14, 31 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» та обговоривши інформацію Рахункової палати України про результати проведеного аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2017-2018 роках Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій за бюджетною програмою «Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру», Комітет з питань охорони здоров'я зазначає.

Міністерство охорони здоров'я України протягом 2017-2018 років відповідно до законодавства продовжувало залучати міжнародні спеціалізовані організації для здійснення централізованих закупівель лікарських засобів, імунобіологічних препаратів (вакцин) і медичних виробів для виконання національних програм та централізованих заходів з охорони здоров'я. На зазначені цілі з державного бюджету України у 2017-2018 роках було виділено 11 млрд 930,4 млн грн.

Надані Рахунковою палатою України матеріали свідчать про наявність низки суттєвих недоліків у роботі Міністерства охорони здоров'я з організації централізованих закупівель лікарських засобів та медичних виробів із залученням спеціалізованих міжнародних організацій, що спричинили несвоєчасний доступ пацієнтів до життєво необхідних лікарських засобів, імунобіологічних препаратів (вакцин) і медичних виробів, призвели до неефективного використання коштів державного бюджету та створили суттєві ризики нанесення шкоди державі внаслідок втрати матеріальних цінностей.

Так, результатами аудиту Рахункової палати України встановлено:

1. Визначені законодавством умови та критерії залучення міжнародних спеціалізованих організацій до здійснення державних закупівель у 2017–2018 роках, а також управлінські прорахунки МОЗ при організації цих закупівель не забезпечили своєчасного доступу пацієнтів до всіх необхідних лікарських засобів, імунобіологічних препаратів (вакцин) і медичних виробів.

У 2017-2018 роках та січні-лютому 2019 року продовжувались поставки ліків, закуплених за кошти державного бюджету попередніх років:

2015 року - на суму 92,9 млн грн (4,2 % обсягу коштів, перерахованих цим організаціям),

2016 року – 3 млрд 352,4 млн грн (85 %),

2017 року – 5 млрд 047,6 млн грн (84 %)

і 2018 року – лише 1 млрд 337,4 млн грн (22,6 %).

Станом на 01.02.2019 р. міжнародними спеціалізованими організаціями взагалі не розпочато поставки лікарських засобів, імунобіологічних препаратів (вакцин) і медичних виробів за 16 із 40 напрямів закупівель (за видами захворювань) за кошти державного бюджету 2018 року, в тому числі для лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання та хронічний вірусний гепатит, дорослих, хворих на онкогематологічні захворювання, а також вкрай необхідних імунобіологічних препаратів для профілактики і лікування захворювань з високим рівнем смертності.

Основною причиною зазначеного є тривалий термін попередньої оплати, встановлений рішенням Уряду, зокрема, за договорами (угодами) про закупівлі із міжнародними спеціалізованими організаціями, укладеними у 2015 і 2017 роках, – до 18 місяців з дати попередньої оплати, та договорами (угодами), укладеними у 2016 році, – до 24 місяців. Термін попередньої оплати щодо лікарських засобів, медичних виробів, які закуповуються у 201-2019 роках, – до 12 місяців. Як наслідок, створено умови для відтермінування поставок лікарських засобів, імунобіологічних препаратів (вакцин) та медичних виробів.

2. Заплановані МОЗ і Мінфіном видатки для закупівлі ліків та їх розподіл не забезпечили соціальної справедливості і захисту прав громадян України на охорону здоров'я. Так, у 2017 році за одними видами захворювань покрито 3,6% від потреби, а за іншими – на 120,7% (за 13 напрямками закупівель (видами захворювань) на рівні від 3,6 до 36 %, 9 – від 43 до 60 %, 4 – від 70 до 85 %, 13 – від 91 до 101 %, за одним напрямом на рівні 120,7 відсотка);

у 2018 році - від 0,3% від потреби до 106,3% (за 9 напрямками закупівель – від 0,3 до 37 %, за 3 – від 42 до 57 %, 10 – від 67 до 76 %, 4 – від 87 до 90 %, 10 – від 93 до 101 % і 4 – більше 101 % (101,4 – 106,3 відсотка).

3. При плануванні видатків на 2019 рік МОЗ не враховано рівень забезпеченості потреби регіонів та підпорядкованих МОЗ установ за рахунок наявних станом на 1 січня 2019 року залишків ліків та вже замовлених за кошти 2018 року. Зокрема, лише наявні залишки за 25%

номенклатурних позицій із проаналізованих покривають обраховану потребу на 2018 рік на рівні від 100 до 25 860,6 відсотка.

Наприклад, наказом МОЗ від 19.11.2018 № 2113 за напрямом «Імунобіологічні препарати для проведення імунопрофілактики населення та виробу для забезпечення умов температурного контролю імунобіологічних препаратів, та медичні вироби» для вакцини для профілактики гемофільної інфекції типу b орієнтовний обсяг 100% потреби визначено у кількості 6 977 доз. Разом з тим, за даними ДП «Укрвакцина», залишки цієї вакцини на її складі – 624 750 од., а в закладах охорони здоров'я – 1 179 547 одиниць. Отже, станом на 01.01.2019 рівень забезпечення потреби у вакцині становив 25 860,6%.

4. На сьогодні утворено значні ризики нанесення шкоди державі внаслідок втрати ліків, які через закінчення терміну придатності не будуть використані. Так, від ПРООН отримано лікарські засоби і медичні вироби для онкохворих дітей і дорослих та дітей, хворих на хронічні вірусні гепатити, на суму 59,7 млн грн з термінами придатності меншими, ніж визначено у договорах 2016 і 2017 років. У порушення умов цих договорів МОЗ не отримало від ПРООН підтвердження можливості заміни цих засобів і виробів у разі невикористання до завершення терміну придатності;

від Краун і ЮНІСЕФ прийнято лікарські засоби і медичні вироби для лікування дорослих, хворих на хронічні вірусні гепатити, серцево-судинні та судинно-мозкові захворювання, а також вакцину для профілактики сказу з термінами придатності меншими, ніж передбачено умовами угод 2016 року, загалом на суму майже 58 млн гривень. При цьому гарантії щодо заміни у разі невикористання до завершення терміну придатності не надавалися через відсутність таких вимог у цих угодах. З них станом на 01.02.2019 р. лікарські засоби на суму 1 704,2 тис грн для лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання, та дітей і дорослих, хворих на хронічні вірусні гепатити вже непридатні для лікування відповідної категорії пацієнтів через закінчення терміну придатності і мають бути утилізовані.

5. Міністерством не здійснювався моніторинг рівня забезпеченості потреби адміністративно-територіальних одиниць України і підпорядкованих МОЗ установ у лікарських засобах, імунобіологічних препаратах (вакцинах) і медичних виробих. У результаті:

через відмови пацієнтів з трансплантованими органами від прийому закуплених лікарських засобів і наявність таких препаратів в обсязі, що перевищує потребу, створено ризики невикористання до завершення терміну придатності лікарських засобів на суму 3,9 млн грн (і відповідно термін придатності їх зменшується);

через закінчення терміну придатності загалом не використано лікарських засобів, імунобіологічних препаратів (вакцин) і медичних виробів за 12 напрямками закупівель (за видами захворювань) на загальну суму 6,8 млн грн, з них матеріальні цінності на суму 984,9 тис. грн вже утилізовано, внаслідок чого кошти державного бюджету 2015-2017 років використано непродуктивно.

Зазначені факти містять ознаки кримінальних правопорушень і потребують правової оцінки правоохоронними органами.

6. Встановлено факти закупівлі та використання лікарських засобів, не призначених для лікування дітей. Так, спеціалізованою організацією за погодженням з МОЗ за кошти державного бюджету 2016-2017 років для лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання, було закуплено лікарських засобів на загальну суму 47 млн грн (відповідно 17 і 18 найменувань), в інструкціях про медичне застосування яких встановлено обмеження щодо використання для лікування дітей. При цьому нормативно не врегульовано питання їх призначення і не визначено умови, за яких такі лікарські засоби можуть застосовуватися. Всупереч вимогам цих інструкцій для лікування дітей віком до 18 років у 2017-2018 роках для лікування дітей було використано ліків на суму 22 785,7 тис грн, закуплених за рахунок коштів державного бюджету 2015-2017 років.

7. Міністерство охорони здоров'я, укладаючи договори з міжнародними спеціалізованими організаціями ЮНІСЕФ і ПРООН, не забезпечило захисту інтересів української сторони. У договорах (угодах) не передбачено механізмів вирішення спорів між сторонами у закупівельному процесі під українською юрисдикцією. Лише угода з Краун містить положення, що розгляд спорів буде проводитись із застосуванням матеріального права України.

Умови договорів (угод), укладених з усіма міжнародними спеціалізованими організаціями, фактично унеможливають контроль за використанням коштів Державного бюджету України. Крім того, договори укладені так, що в них не передбачено штрафних санкцій за порушення термінів постачання лікарських засобів чи невиконання інших умов договору.

За результатами розгляду і обговорення Комітет у х в а л и в:

1. Роботу Міністерства охорони здоров'я України щодо виконання бюджетної програми «Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру» в частині забезпечення населення України лікарськими засобами та медичними виробами за кошти державного бюджету, що закуповувалися із залученням спеціалізованих організацій, визнати незадовільною.

2. Звернутися до Національної поліції України з проханням перевірити наявність складу злочину у виявлених Рахунковою палатою України фактах неефективного використання бюджетних коштів, виділених у 2017-2018 роках Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій за бюджетною програмою «Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру», та вжити заходів відповідного реагування.

3. Звернутися до Національного антикорупційного бюро України з проханням перевірити наявність ознак злочину у виявлених Рахунковою палатою України фактах незадовільної організації високопосадовцями Міністерства охорони здоров'я України централізованих закупівель лікарських

засобів, що призвели до неефективного використання коштів державного бюджету, виділених у 2017-2018 роках Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій за бюджетною програмою «Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру», та вжити заходів відповідного реагування.

4. Звернутися до Служби безпеки України з проханням перевірити наявність ознак злочину у виявлених Рахунковою палатою України фактах незадовільної організації високопосадовцями Міністерства охорони здоров'я України централізованих закупівель лікарських засобів за кошти державного бюджету, виділені у 2017-2018 роках Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій за бюджетною програмою «Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру», що призвели до порушень економічних інтересів держави та прав громадян України, та вжити заходів відповідного реагування.

5. Поінформувати Президента України і Голову Ради національної безпеки і оборони України про виявлені Рахунковою палатою України недоліки та порушення при здійсненні аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2017-2018 роках Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій за бюджетною програмою «Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру».

Голова Комітету

О.В. Богомолець

№ 04-25/04-107/3
28.05.2019 р.